

Anne Pivén

Miljö- och utvecklingsamordnare

Remiss: Lunds program för ekologisk hållbar utveckling, LundaEko 2021-2030

Förslag till beslut

Servicenämnden föreslås besluta

- att föreslå att LundaEko delmål 1.4 "Mat och måltider" förtydligas genom styrande indikatorer med målvärden
- att föreslå att LundaEko förtydligas med hur målkonflikter ska hanteras i de fall då programmets ambitionshöjning krockar med ekonomiska besparingar hos beställande förvaltningar samt
- att servicenämnden miljöpolicy 2015 - upphör och ersätts med kommunens "Hållbarhetspolicy"

Sammanfattning

LundaEko 2021–2030, är på remiss för kännedom och synpunkter. Serviceförvaltningen är i remissvaret positiv till programmet i sin helhet och att det utgår ifrån FNs 17 globala mål samt de svenska miljö kvalitetsmålen. Förvaltningen föreslår att nämndens miljöpolicy upphör och ersätts med den nya hållbarhetspolicyn för kommunen.

Serviceförvaltningen ser behov av en tydligare beskrivning av hur samarbetet ska genomföras då det finns flera huvudansvariga. Det behövs även förtydligande hur serviceförvaltningen ska kunna göra kostnadsdrivande ambitionshöjningar som kräver resurser av annan nämnd och som skapar målkonflikt med ekonomiska effektiviseringar.

Serviceförvaltningen framför att delmålet om "mat och måltider" behöver förtydligas med målvärden för indikatorerna då målet lämnar för mycket tolkningsutrymme.

Underlag för beslutet

- Serviceförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-10-30 Remiss LundaEko 2021-2030
- Bilaga till serviceförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-10-30 Remiss LundaEko 2021-2030

2020-10-30

Diarienummer

SN 2020/0256

- Kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott 2020-09-08 § 39 Utskick av förslag till nytt LundaEko
- Kommunkontoret 2020-09-16 Beslutad remissversion LundaEko
- Kommunkontoret 2020-09-16 Bilaga indikatorer till remissversion LundaEko
- Servicenämndens miljöpolicy beslutad 2015-11-25

Ärendet

Kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott har beslutat att skicka ut Lunds program för ekologisk hållbar utveckling, LundaEko 2021–2030, på remiss för kännedom och synpunkter. Det nya programmet utgår från FNs 17 globala mål samt de svenska miljökvalitetsmålen och är, tillsammans med Lunds program för social hållbar utveckling, en grundpelare i kommunens hållbarhetsarbete. Programmet tar upp viktiga utmaningar för att vi i Lund ska kunna leva ett gott liv inom planetens gränser.

Nedan följer serviceförvaltningens synpunkter på programmet.

Den övergripande strukturen och innehållet i programmet

Förvaltningen tycker det är positivt att programmet inleds med kommunens hållbarhetspolicy och att programmet har samordnats med program för social hållbarhet. Det är mycket bra att det finns en tydlig koppling till de globala och nationella målen samt att rådigheten beskrivs med symboler.

Det är en tydlig beskrivning av huvud- och delansvar. Förvaltningen anser däremot att det behöver tydliggöras hur det gemensamma ansvaret ska samordnas då flera nämnder/styrelser är huvudansvariga. Det bör exempelvis vara uttalat vem som agerar sammankallande. Samordningen är viktig och en förutsättning för att programmet ska få någon effekt.

Det är bra att bilagan med indikatorer är med i remissförslaget. Det blir därmed tydligare hur målen ska uppnås, även om de inte kommer beslutas och kan komma att förändras under programtiden. Däremot behöver många av de nya indikatorerna ha dokumenterade nulägen och tydliga beskrivningar över hur indikatorerna ska beräknas samt utifrån vilken data. Detta kräver tid och resurser som bör tas i beaktning.

Förvaltningen tycker att bilden på genomförandet av programmet är tydlig och positiva till att uppföljningen av programmet görs i årsredovisningen. Det är även bra att programmet ska följas upp under programperioden för att hållas aktuellt.

2020-10-30

Diarienummer

SN 2020/0256

Förvaltningen är positiv till att det tagits fram en samordnad hållbarhetskommunikation i kommunen och att den ska konkretiseras. Idag lägger förvaltningen personalresurser på att ta fram nyhetsbrev, såsom Hållbara måltider, och ser att den samordnade kommunikationen förmodligen kan effektiviseras och samtidigt nå fler berörda målgrupper.

Förslagen på huvudmål, delmål och ansvarsfördelning

Förvaltningen har många synpunkter och förslag på layout och val av indikatorer, vilka beskrivs i bilaga till denna tjänsteskrivelse. Nedan följer synpunkter på de delmål som förvaltningen har ett huvud- eller tydligt delansvar för.

Område 1 Konsumtion och produktion

1.2 Upphandling

Den här typen av avancerade upphandlingar ställer krav på både upphandlande, beställande och utförande organisationer. För att uppnå delmålet rörande "innovativa miljömässiga krav" så måste det ges tillräcklig med resurser, då denna typ av upphandlingar i regel tar längre tid eftersom det krävs ett utökat förarbete. Förvaltningen kommer behöva stöd från upphandlingsenheten i större utsträckning än de klarar med dagens resurser. Det måste även finnas en plan och resurser för uppföljning av upphandlingarna samt tillgång till expertis.

1.4 Mat och måltider

Detta mål kommer att få stor betydelse för Måltidsservice och kommunens övriga måltidsverksamheter och kräver kompetensutveckling av stora personalgrupper. Målets ambitioner stöds av nationella styrdokumentet och hållbarhetsmål för offentlig sektor inom området.

Förvaltningen har synpunkter på att delmålet formuleras med "... ska samtliga val av livsmedel ha minsta möjliga negativa miljöpåverkan." Det kommer medföra en ökad livsmedelskostnad då det i förslaget inte finns styrande indikatorer med målvärden som beskriver inriktningen eller beskrivning av vilka de ekonomiska prioriteringarna är.

Formulering "minsta möjliga negativa miljöpåverkan" lämnar mycket tolkningsutrymme och behöver förtydligas i en kungörelse eller riktlinje som ersätter nuvarande Kostpolicy.

För att minska matsvinnet behöver tid avsättas kontinuerligt då det aldrig blir "klart", utan är en beteendefråga. Det kommer krävas utbildningsinsatser för både personal och måltidsgäst samt

2020-10-30

Diarienummer

SN 2020/0256

engångsinsatser för att alla kommunens enheter ska kunna mäta matsvinnet kontinuerligt och likvärdigt.

Beroende på resultatet från pågående Måltidsutredningen så kan ett fortsatt delat huvudansvar för delmålet kräva förtydligande. Ska serviceförvaltningen vara drivande för att målet ska uppfyllas så kommer det att krävas ökade ekonomiska resurser, eller politisk omprioritering av de resurser som idag finns för det kommunövergripande stödet i måltidsrelaterade frågor.

Förvaltningen föreslår målvärden för delmålets indikatorer, se bilaga. Det är rimligt att serviceförvaltningen följer upp indikatorerna då det finns lång erfarenhet inom Måltidsservice och kontakter inom livsmedelsbranschen samt att det redan finns fungerande och bra uppföljningssystem.

Förvaltningen föreslår ytterligare indikatorer som mäter andelen svenska ekologiska livsmedel (Svekologiskt) samt mängden naturbeteskött av den totala andelen oberett ekologiskt nötkött som köps in av kommunen årligen. Naturbeten har stor betydelse för den biologiska mångfalden och andra ekosystemtjänster.

Område 3 Klimat och energi

3.2 Transporter

Detta mål har stor betydelse för Markentreprenads verksamheter och det är naturligt att nämnden har ett huvudansvar. Målet är rimligt utifrån de planer och styrande dokument som finns inom området.

3.4 Energieffektivisering

Detta mål har stor betydelse för Lundafastigheter och en minskning med 15 % mellan 2015 och 2030 är rimligt utifrån åtgärder i energiplanen och vad andra inom fastighetsbranschen har som mål.

Servicenämnden kan enbart vara ansvarig för nämndens egna lokaler. Då detta delmål gäller hela det geografiska området bör kommunstyrelsen vara huvudansvarig.

Energieffektivisering kräver ofta investering samt driftmedel för exempelvis injustering. Det krävs även tid och pengar för att utföra åtgärderna. Denna fråga har även belysts i svaret på motionen "Genomför ett upprustningsprogram för lönsamma investeringar – För klimatet, ekonomin och energiförsörjningen." Dnr SN 2020/0099

Område 4 Boende och närmiljö

4.1 Hållbart och cirkulärt byggande och förvaltning

Det är ett bra mål och det är rimligt att förvaltningen på 10 år har etablerat sig som föregångare inom cirkulärt och klimatneutralt

2020-10-30

Diarienummer

SN 2020/0256

byggande. Det kommer att vara resurskrävande och kräver kompetenser som förvaltningen inte har idag.

4.2 Buller, luft och strålning

Så som målet är utformat medges inga undantag för hälsoskadligt buller. Förvaltningen har befintliga skolor som inte är möjliga att få ner under gränsvärdena på grund av att åtgärder måste vidtas på icke kommunal mark. För att nå målet kan det innebära att sådana verksamheter skulle behöva stängas, varför förvaltningen önskar att målet kompletteras med exempelvis ett undantag för befintliga verksamheter.

4.3 Transporter

Förvaltningen föreslår en indikator om laddinfrastruktur. Den täcks delvis in under andel miljöbilar (delmål 3.2) inom det geografiska området, men inte helt eftersom efterfrågan kan vara högre. Laddinfrastrukturen är en bromsande och begränsande faktor för klimatomställningen.

Område 5 Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Det kommer att kräva en nulägesinventering för att få fram uppgifter om bland annat skolgårdarnas grönyta. Det hade då varit effektivt att initialt avsätta resurser för att lägga in uppgifter om exempelvis träd och grönområden i GIS kartor.

Beredning

Representanter från förvaltningens olika verksamheter har deltagit i kommungemensamma arbetsgrupper inför att programmet togs fram samt har lämnat synpunkter på remissförslaget.

Barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant i ärendet.

Ekonomiska konsekvenser

Under förutsättning att kommunstyrelsen fattar beslut om handlingsplanen, ska finansiering av denna ställas mot andra prioriterade områden och kräver beslut i budgetarbetet år 2021.

För att programmet ska bli verklighet krävs initiala kostnader för inventering och för att skapa effektiva uppföljningssystem. Det behövs även personalresurser för att driva och följa upp de delmål och indikatorer som förvaltningen har huvudansvar för samt att skapa bestående beteendeförändringar. Det är därför lämpligt att redan under nästa år tillsätta resurser för att möjliggöra en så automatiserad och effektiv uppföljning som möjligt under programmets hela längd. Tillförs inte ekonomiska resurser behöver

2020-10-30

Diarienummer

SN 2020/0256

det hämtas från något annat område alternativt att förvaltningens interna priser höjs.

Ur ett långsiktigt ekonomiskt perspektiv kommer det förmodligen att kosta betydligt mer att inte göra förflyttningen mot ett hållbart samhälle.

Föredragning

Generellt så är LundaEko 2021-2030 mindre styrande än vad LundaEko II var. För servicenämnden så kommer det att krävas extra insatser för "Hållbart och cirkulärt byggande" samt för skolgårdarnas "gröna miljöer", då det är nya områden i det nya programmet jämfört med det nuvarande.

Förvaltningen tycker det är positivt att det i delmål "1.4 Mat och måltider" finns flera perspektiv på livsmedlens miljöpåverkan. Men mot bakgrund av hur de politiska ambitionerna avseende ekologiska livsmedel skiftade under LundaEko II, upplevs en stor osäkerhet kring vad det nya målet innebär. Förvaltningen tycker därför det är nödvändigt att det finns styrande indikatorer med målvärden som tydligt visar målets ambitionsnivå.

Det är viktigt att alla nämnder tolkar programmets ambitioner lika och är medvetna om programmets ekonomiska konsekvenser. Det krävs politisk tydlighet kring hur förvaltningen ska agera vid målkonflikter, som exempelvis ambitionshöjningar för hållbara livsmedel kontra ekonomisk besparing hos beställande förvaltningar. Förvaltningen anser att det krävs ett förtydligande kring hur dessa målkonflikter ska hanteras.

Förvaltningen föreslår att den nya hållbarhetspolicyn ersätter Servicenämndens miljöpolicy för att förenkla och inte ha dubbla styrande dokument inom samma område.

Pål Svensson
Servicedirektör

Anne Pivén
Miljö- och utvecklingsamordnare

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Affärsområdeschefer inom Serviceförvaltningen
Miljöledningsgruppen inom Serviceförvaltningen